

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε περὶ καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἀχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἂν τι ἐωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;

Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;

Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταύτῳ τοῦτο;

Τί μήν;

Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγήσῃ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὄρῳεν;

Ἀνάγκη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Η είσοδος της σπηλιάς δεν απέχει πολύ από το βάθος της έτσι ώστε το φως του ήλιου να μπορεί να εισδύσει στο εσωτερικό της.

2. Ο μικρός τοίχος που διαχωρίζει τους δεσμώτες από τη φωτιά είναι χτισμένος μπροστά από τους δεσμώτες.
3. Όλοι οι άνθρωποι που μεταφέρουν διάφορα αντικείμενα παραμένουν σιωπηλοί.
4. Ο Σωκράτης παρομοιάζει την αθηναϊκή κοινωνία με τους δεσμώτες μέσα στο σπήλαιο.
5. Οι δεσμώτες συζητούν μεταξύ τους και ανταλλάσσουν απόψεις για ό,τι αντικρύζουν.

Μονάδες 10

B1. Το παραπάνω αρχαίο διδαγμένο κείμενο έχει αλληγορικό περιεχόμενο. Να εντοπίσετε πέντε (5) σημεία του κειμένου που έχουν αλληγορική σημασία και να τα ερμηνεύσετε στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 515c-d

Σκέψου τώρα, είπα εγώ(: ο Σωκράτης), ποια μορφή θα μπορούσε να πάρει η απαλλαγή τους από τα δεσμά και η γιατρεία τους από την πλάνη και την αφροσύνη, αν τύχαινε και τους συνέβαιναν τα εξής: Κάθε φορά που κάποιος από αυτούς θα λυνόταν και θα αναγκαζόταν ξαφνικά να ελευθερωθεί και να γυρίσει το κεφάλι και να περπατήσει και να αντικρύσει το φως ψηλά —κι όλα αυτά πονώντας πολύ και αδυνατώντας από την εκτυφλωτική λάμψη να διακρίνει εκείνα τα πράγματα που ως τώρα έβλεπε τις σκιές τους—, τι φαντάζεσαι ότι θα έλεγε ο άνθρωπος αυτός, αν κάποιος του έλεγε ότι όσα έβλεπε πρωτύτερα ήταν ανοησίες και ότι τώρα είναι κάπως πιο κοντά στην πραγματικότητα κι ότι έχοντας τώρα στραφεί σε αντικείμενα πιο πραγματικά βλέπει σωστότερα; Ιδίως μάλιστα αν δείχνοντάς του καθένα από τα αντικείμενα που περνούσαν από μπροστά του τον ρωτούσε και τον υποχρέωνε να απαντήσει τι είναι το καθένα τους. Δεν νομίζεις ότι ο άνθρωπος εκείνος θα τα΄χανε και θα πίστευε ότι όσα έβλεπε τότε ήταν αληθινότερα από εκείνα που του έδειχναν τώρα;

Και πολύ μάλιστα.

Κι άμα θα τον ανάγκαζε να κοιτάξει στο ίδιο το φως, δεν θα αισθανόταν έντονο πόνο στα μάτια και δεν θα προσπαθούσε να το αποφύγει στρέφοντας το βλέμμα του πάλι σ΄ εκείνα που μπορεί να βλέπει, και δεν θα νόμιζε ότι εκείνα είναι στ΄ αλήθεια πιο σαφή και ευκρινή από όσα του έδειχναν τώρα;

Έτσι, είπε (: ο Γλαύκων).

Μτφρ. Ν. Σκουτερόπουλος

Ποια είναι η αντίδραση των ανθρώπων, όταν τους δίνεται η δυνατότητα «**να γιατρευτούν από την πλάνη και την αφροσύνη**» και πώς αυτή ερμηνεύεται; Στην απάντησή σας να αξιοποιήσετε αναφορές και από τα δύο κείμενα (αρχαίο διδαγμένο και παράλληλο).

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη ο Σωκράτης χρησιμοποίησε κυρίως	α. την παραγωγική μέθοδο.
	β. την επαγωγική μέθοδο.
	γ. τη διάλεξη.
2. Ο Πλάτων	α. πίστεψε ότι θα μπορούσε να μεταμορφώσει τον Δίωνα σε φιλόσοφο - βασιλέα.
	β. καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια.
	γ. έγραψε τα <i>Μετά τὰ Φυσικά</i> .
3. Μετά την επιστροφή από το πρώτο ταξίδι του στη Σικελία ο Πλάτων	α. ίδρυσε την Ακαδημία.
	β. ασχολήθηκε με την ποίηση.
	γ. γνώρισε τον Σωκράτη.
4. Στο πρώτο στάδιο της αγωγής των φυλάκων επιδιώκεται	α. η εξισορρόπηση της μουσικής αγωγής και των μαθηματικών.
	β. η μελέτη των μαθηματικών.
	γ. η εξισορρόπηση γυμναστικής και μουσικής αγωγής.
5. Στην <i>Πολιτεία</i> το συμφέρον του ισχυρού καθορίζει το τι είναι δίκαιο σύμφωνα με τον	α. Πολέμαρχο.
	β. Θρασύμαχο.
	γ. Γλαύκωνα.

Μονάδες 10

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου αναφοράς να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με **διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: *πάθει, φύσιν, δεσμοῦ, θαύματα,*

παραφερομένων. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

Μονάδες 10